

Vergaderjaar 1989–1990

21 459

Wijziging van de inkomstenbelasting en de loonbelasting (verhoging kostenforfait inkomsten uit vroegere arbeid)

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

In het raam van het op 1 december 1989 tussen de Stichting van de Arbeid en het kabinet overeengekomen gemeenschappelijke beleidskader is besloten voor verbetering van de koopkracht van niet-actieven structureel f 100 mln. uit te trekken door het kostenforfait in de loon- en inkomstenbelasting voor deze groep te verhogen met f 100.

Een jaar geleden is een overeenkomstig voorstel gedaan ter zake van een verhoging van het forfait van f 200 naar f 400 (Kamerstukken II, 1988–1989, 20 926). Bij die gelegenheid sprak de Raad van State als zijn oordeel uit dat zodanig gebruik van de fiscale wetgeving, ook al zijn de voordelen daarvan evident, slechts in bijzondere situaties verantwoord is. Wij zijn van mening dat zich thans weer een dergelijke bijzondere situatie voordoet. Ook nu is sprake van een breed maatschappelijk draagvlak voor de verhoging en is er geen beter instrument dan het fiscale voorhanden om een evenwichtige verdeling van het voor koopkrachtverbetering voor niet-actieven beschikbare bedrag te verwezenlijken.

Bij de mondeling behandeling van laatstbedoeld wetsvoorstel in de Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft de ambtsvoorganger van de tweede ondergetekende toegezegd te zullen bezien of er een kostenforfait voor alimentatie moet komen (Handelingen I, 20 december 1988, blz. 489 middenkolom; Kamerstukken II, 1989–1990, 21 300 hoofdstuk IXB, nr. 3, blz. 57). Door tijdgebrek kon de studie dienaangaande nog niet worden afgerond, zodat ter zake nog geen uitspraak kan worden gedaan.

Het voorstel zal ingaan op 1 april 1990. Dit betekent dat voor dat jaar de verhoging van het kostenforfait geen f 100 maar f 75 zal bedragen.

Budgettaire aspecten en inkomenseffecten

De kosten van de verhoging van het forfait bedragen structureel 100 mln. Daarvan komt 50 mln. ten laste van het Rijk. In de sfeer van de sociale fondsen bedragen de kosten van de maatregel per saldo eveneens 50 mln. Deze bedragen kunnen als volgt worden uitgesplitst naar belastingderving, premiederving en mutaties in bruto uitkeringen.

	Rijk	Fondsen
Belastingderving	60 mln.	-
Premiederving	-	55 mln.
Lagere bruto bijstand enz.	-/- 10 mln.	-
Stijging bruto AOW-uitkeringen en daling AWW-uitkeringen (saldo)	-	5 mln.
Totale kosten	50 mln.	60 mln.
Lagere overhevelingstoelag (werknemersverzekeringen)		-/- 10 mln.

In de sfeer van de werknemersverzekeringen (en pensioenen voor degenen die de leeftijd van 65 jaar niet hebben bereikt) treedt een verlaging van uitkeringen op van circa 10 mln. als gevolg van het feit dat de verhoging van het forfait leidt tot een iets lagere vaststelling van de overhevelingstoelag.

Op kasbasis bedraagt de belastingderving in 1990 30 mln.

De op minimumniveau uit de verhoging van het forfait resulterende structurele koopkrachteffecten zijn voor de te onderscheiden groepen uitkeringsgerechtigden weergegeven in het onderstaande overzicht.

	In guldens per jaar	In % van het besteedbaar inkomen
Gezinnen met kinderen	28,35	0,1
Gezinnen zonder kinderen	28,35	0,15
Alleenstaanden	19,85	0,15
Gehuwde bejaarden	46,75	0,25

Als gevolg van de invoering per 1 april 1990 zijn de koopkrachteffecten voor dat jaar 9/12 van de in de tabel opgenomen effecten.

Toelichting op de artikelen

Artikel I

Artikel I bevat de noodzakelijke wijziging van artikel 37, eerste lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964. Hierin wordt het kostenforfait voor niet-actieven, dat vóór de onderhavige wijziging doch na de inflatiecorrectie per 1 januari 1990 f 406 bedraagt, gesteld op f 506. Voor het jaar 1990 is in artikel III een overgangsregeling getroffen, waardoor het bedrag voor dat jaar f 481 beloopt.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om de redactie van dit eerste lid te verbeteren. Ingeval zowel inkomsten uit tegenwoordige arbeid als uit vroegere arbeid aanwezig zijn, zal – overeenkomstig de bestaande praktijk – ten minste het kostenforfait voor niet-actieven gelden.

Artikel II

Artikel II bevat de wijziging van artikel 17, eerste lid, onderdeel b, van de Wet op de loonbelasting 1964 per 1 april 1990. Met ingang van die datum (artikel III) wordt het kostenforfait voor niet-actieven op f 506 op jaarbasis gesteld. Aangezien de maatregel ingaat op 1 april bedraagt de verhoging voor 1990 effectief $9/12 \times (f 506 - f 406) = f 75$.

Artikel III

Artikel III voorziet in de eerste plaats in de inwerkingtreding van dit voorstel met ingang van 1 april 1990.

Het tweede lid voorziet in een overgangsregeling voor de inkomstenbelasting voor het jaar 1990. Volgens deze bepaling bedraagt het forfait ingaande 1 april 1990 f 481, zijnde het per 1 januari van dat jaar geldende bedrag van f 406 vermeerderd met f 75. Dit heeft voor het jaar 1990 tot gevolg dat voor gevallen waarin de belastingplicht eindigt voor 1 april een kostenforfait geldt van f 406, en dat voor de overige gevallen het bedrag van f 481 van kracht is, ongeacht in welke periode van het jaar het desbetreffende inkomen is genoten. Hierdoor leidt de toepassing van de nieuwe regeling voor de inkomstenbelasting en de loonbelasting tot hetzelfde resultaat.

Met ingang van 1 januari 1991 komt het forfait op f 506 vermeerderd met de op dat tijdstip toe te passen inflatiecorrectie.

De Minister van Financiën,
W. Kok

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. J. van Amelsvoort